

T.C.

PENDİK KAYMAKAMLIĞI

PENDİK REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İSTANBUL İLİ PENDİK İLÇESİNDEKİ OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN
KAYNAŞTIRMA/BÜTÜNLEŞTİRME YOLUYLA EĞİTİM HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ VE İHTİYAÇLARININ ARAŞTIRILMASI

(2020-2021 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI)

Özet

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Eğitimi, Okul Öncesi Eğitim, Özel Gereksinimli Birey, Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, İzleme Çalışmaları

Giriş

Erken çocukluk özel eğitimi, yetersizliği olan veya gelişimsel açıdan risk grubunda olan çocukların ve ailelerinin gereksinimlerini karşılamak, yetersizliğin engele dönüşmesini önlemek ya da çocuğun yaşlılarıyla gelişim farklılığını en aza indirmeyi hedefleyen bir alandır (Pınar,2006).

Türkiye’de kaynaştırma uygulamaları 1980’lerin başlarında Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’nun (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1983) kabul edilmesiyle başlamış ve bu tarihten itibaren özel gereksinimli çocuklar genel eğitim sınıflarına yerleştirilmeye başlanmıştır. Daha sonra 1997 yılında yayımlanan 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ve bu KHK hükümlerine dayanılarak hazırlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHY)’nde (2006), özel gereksinimi olan çocukların okul öncesi eğitimleri zorunlu hâle getirilmiş ve son yönetmelikte, kaynaştırma eğitiminin uluslararası literatür ile paralel bir tanıma ulaştığı görülmektedir. Ayrıca yönetmelikte ‘Erken çocukluk dönemi eğitim hizmetleri, ailelerin çocuklarının eğitimine katılım sağlayacakları şekilde kurumda veya evde yürütülür.’ ibaresiyle ailelerin de eğitim sürecinde aktif olmaları istenmiştir.

Çocukların bütün gelişimsel özelliklerini ve gelişim alanlarını destekleyen en önemli ve temel basamak olarak okul öncesi eğitimi yer almaktadır. 2013 yılında oluşturulan Okul Öncesi Eğitim Programı’nda (OÖEP), insanların beyin gelişiminin ve nöronlardaki bağlantılarının en fazla olduğu dönem erken çocukluk dönemi olarak açıklanmaktadır (Özcan,2020). Bu bağlamda öğrenciler için kritik öneme sahip olan ve özel gereksinimli çocukların da eğitimle tanıştıkları ilk basamak olan okul öncesi dönem oldukça büyük önem taşımaktadır. Okul öncesinde çocukları tanımak, değerlendirmek ve eğitim planını ona göre şekillendirmek oldukça geniş ve kapsamlı bir süreç gerektirir. Uygulanacak plan ve program çocukların gelişimleri göz önüne alınarak hazırlanmasının yanında, programı uygulayacak kişinin yani öğretmenininde zihinsel çıktılarının etkisi büyüktür (Kılıçkaya ve Zelyurt, 2015)

Sıgırtmaç, Hoş ve Abbak (2011) okul öncesi öğretmenlerle yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin özel eğitimle ilgili iki temel problemle karşılaştıkları sonucuna varmışlardır. Bunlardan ilki bilgi ihtiyacı, ikincisi ise fiziksel donanımdır.

Sucuoğlu ve ark. (2014) yine okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirdikleri bir çalışmanın sonucu olarak, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi düzeylerinin ölçülmesi neticesinde, en düşük puan aldıkları soruların fırsat öğretimi, ailelerle etkileşim, BEP hazırlama, önleyici sınıf yönetimi ve doğal ortamda öğretim konuları olduğunu bulmuşlardır.

Özaydın ve Çolak (2011), yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında yaşadıkları sorunları, kaynaştırma öğrencisinin sınıflarına yerleştirilmesinden geç haberdar olmaları, ailelerden ve okul yönetimlerinden destek görmemeleri, sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu ve fiziksel koşulların uygun olmayışı boyutlarında yoğunlaştığı sonucuna ulaşmışlardır.

Orhan (2010), okul öncesi öğretmenlerle yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya bakış açılarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada bu olumsuz bakış açısının en büyük sebebi olarak ,dışsallaştırılmış problemler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu problem türleri alt basamağında ben merkezilik, aşırı hareketlilik, dikkat problemleri, antisosyal davranışları (saldırgan davranışlar) bulunmaktadır. Varılan bu sonuç ile, çalışmaya katılan kaynaştırma öğrencilerinin normal öğrencilere kıyasla daha hareketli, benmerkezci, antisosyal ve saldırgan davranışlar sergileyen ve dikkat problemleri yaşayan öğrenciler olduğu ve bu bağlamda değerlendirildiğinde öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin tutum geliştirirken özel gereksinimli öğrencilerin sergiledikleri davranışlara göre bakış açılarının farklılaştığı söylenebilir.

Çerezci (2015), yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin, kaynaştırma ile ilgili lisans düzeyinde yeterli eğitimi almadıklarını, hizmet içi eğitimlerin ise var olan bilgilerin üzerinden geçerek, uzmanlık sağlayan bir eğitim sunmadığı sonucuna varmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşme sonucunda, yeterli eğitim sağlandığı takdirde, kaynaştırmaya karşı geliştirilen bakış açısı ve tutumların olumlu yönde gelişebileceği sonucuna varılmıştır.

Yöntem

Çalışma Evreni ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılında Pendik ilçesinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmaya gönüllü olan 147'si kadın 1'i erkek olmak üzere toplamda 148 okul öncesi öğretmeni katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Pendik Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından oluşturulan anket kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, Aralık 2019'dan bu yana ülkemizi ve dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgınından dolayı, sağlık tedbirleri kapsamında online formlarla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

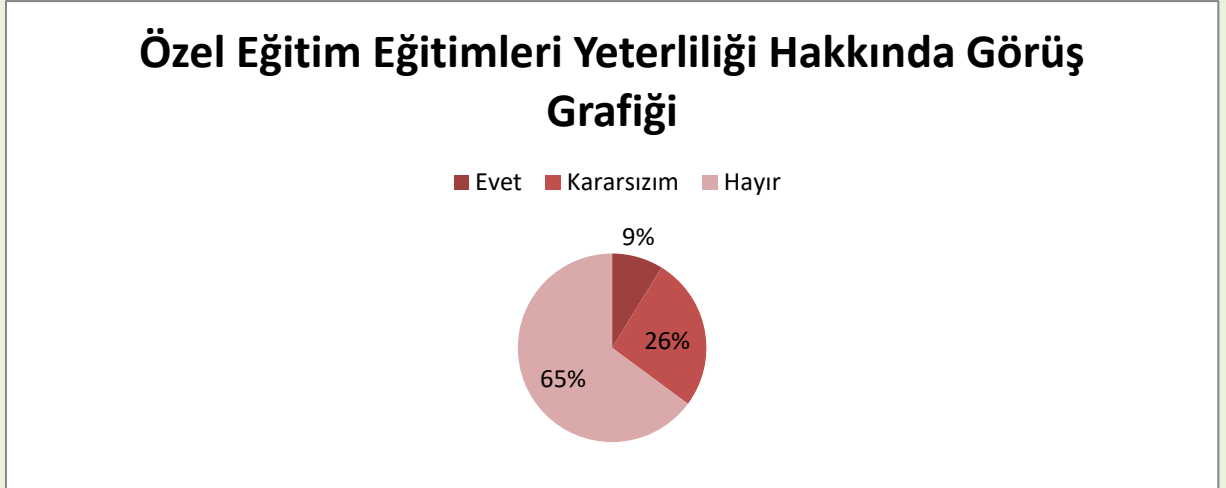
Bu çalışmada, veri toplamak için oluşturulan ankete verilen kapalı ve açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelenerek nitel olarak tümevarım analizi tekniğiyle analiz edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma sadece İstanbul ili, Pendik ilçesi ve 2020-2021 eğitim öğretim yılında halen ilçemizde görev yapıyor olan okul öncesi öğretmenlerini kapsamaktadır. Benzer sorunların tespitinde önemli bir veri elde edilse de, farklı şehirler, ilçeler ve farklı zamanlarda da bu tarz araştırmaların yürütülmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Bulgular ve Yorum

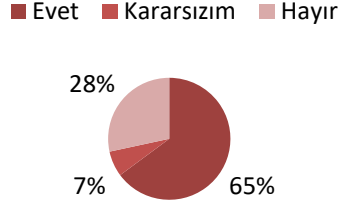
Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin eğitim düzeylerine bakıldığında 144'ünün (%97,3) lisans, 4'ünün (%2,7) yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

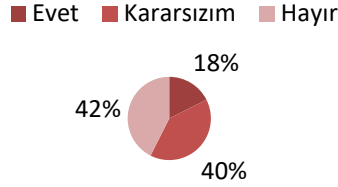
Katılımcılara sorulan “Özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?” sorusuna, 45 katılımcı almadım, 75 katılımcı yalnızca üniversitede ders olarak aldım, 28 katılımcı da hizmetiçi eğitim ve çeşitli projeler kapsamında eğitimler aldım yanıtını vermişlerdir.

Aldıkları eğitimin yeterli olup olmadığı sorulduğunda ise 13 kişi evet, 39 kişi kararsızım, 96 kişi de hayır cevabını vermiştir. Burada % 65 gibi ciddi bir kesim aldıkları eğitimin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bu durum okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitim konusunda hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Gereklilik Grafiği

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Amacına Ulaşma Grafiği

Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitimi gerekli bulup bulmadıkları sorusuna 96 kişi evet, 10 kişi kararsızım ve 42 kişi hayır yanıtını vermiştir. %65'lik bir kısım eğitimin gerekli olduğunu düşünmektedir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitimin amacına ulaşıp ulaşmadığı sorusuna ise 26 kişi evet, 59 kişi kararsızım ve 63 kişi hayır yanıtını vermiştir. %42'lik bir kısım eğitimin amacına ulaşmadığını düşünmektedir.

Olumlu Yönleri

Yanıtlar	Kişi Sayısı
Sosyalleşme	54
Toplumsal uyum	26
Normal çocuklar için uyum	18
Olumlu davranış geliştirme	10
Sosyal gelişim	5
Dil gelişimi	7
Duygusal gelişim	5
İletişim	2
Özbakım	3

Zihinsel	4
Motor	1
Akran öğrenimi	24
Ağır düzeylerde olumsuz	7
Özgüven	6
Farkındalık oluşturma	6
Kurallara uyma	2
Sosyal kabul	2

Olumsuz Yönleri

Yanıtlar	Kişi Sayısı
Dikkatin dağılması, sınıf düzeninin bozulması	17
Yetersiz fiziki ortam, materyal eksikliği	6
Okul rehberlik desteğinin yeterli olmaması	1
Diğer öğrencilere olumsuz davranış örnekleri	14
Öğretmen bilgi yetersizliği	8
Yeterli zaman ayıramaması	37
Dışlanmaları, yetersiz hissetmeleri, uyum sağlayamama, iletişim kuramama	27
Okul-aile-öğretmen işbirliğinin sağlanamaması	1
Olumsuz bir şey yok	5

Yukardaki iki tabloda, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının olumlu ve olumsuz yönleri sorularına verilen cevapların yoğunluğu belirtilmiştir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitim ile ilgili karşılaştıkları sorunlar sorulduğunda öğretmenlerden 5'i kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencisi olmadığını, 13'ü saldırgan davranışlar ve istenmeyen davranışlar (yerinden kalkma, maske takmama) sergileyen öğrencileri olduğu, 18'i sınıfların kalabalık olmasının sorun yarattığını, 3'ü ders saatinin uzun olması nedeniyle öğrencileri sıkılıyor olmasını, 3'ü diğer velilerin bu öğrencileri istemediğini, 7'si öğretmenin bu öğrencilerle bire bir ilgilenirken diğer öğrencilere yetişemediği, 4'ü ailelerin çocuğun problemlerini kabul edip işbirliğine açık olmamasını, 1'i öğrencisinin özbakım konusunda eksik olduğunu, 7'si sınıfın fiziki şartlarının yetersiz olduğunu, 2'si diğer öğrencilerin dalga geçmesi sorunu olduğunu, 2'si öğrenciye uygun materyal bulmakta zorlandığını, 2'si aynı sınıfta birden fazla kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisinin olmasının uyum sorunları yarattığını belirtmiştir.

Bu sorunların nasıl çözüldüğü ya da çözülemediği sorusuna ise öğretmenlerden 5'i sevgi ve güven temelli yaklaşımla, 15'i aile görüşmeleriyle, 3'ü davranış problemi olan çocuğu daha sık etkinliklere katılımını sağlayarak, 14'ü rehberlik servisinden yardım alarak, 2'si davranış problemi olan öğrencilerin velileriyle görüşerek, 1'i özbakım konusunda yardımcı

öğretmenden destek alarak, 1'i çocukla bire bir ilgilenerak çözdüğünü belirtmiştir. Bunun yanı sıra öğretmenlerden 7'si rehberlik servisi desteği ve aile görüşmelerine rağmen sorunun devam ettiğini, 5'i velinin ve okul idaresinin olumsuz tutumları konusunda çözüme ulaşamadıklarını, 1'i sınıfta yüksek sesin olmasına çözüm bulamadığını, 3'ü okul idaresi ve rehberlik servisinden yeterli desteği göremediğini belirtmiştir.

Öğretmenlere kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimin etkili biçimde uygulanması için önerileri sorulduğunda 6'sı sınıf mevcudunun azaltılması, 3'ü öğrencinin destek eğitim odasında bire bir ders alması ve zaman zaman sınıfa alınması, 12'si yardımcı özel eğitim öğretmeni görevlendirilmesi, 3'ü ders süresinin kademeli olarak artırılması, 1'i diğer öğrencilerden önce okula başlamaları, 1'i haftada bir gün rehberlik servisinden yararlanmaları, 6'sı hizmetiçi eğitimle öğrencilere yaklaşım konusunda desteklenmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Sonuç

Okul öncesi öğretmenleriyle gerçekleştirilen bu araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu özel eğitimle ilgili lisans düzeyinde ya da hizmetiçi eğitim almalarına karşın, aldıkları eğitimin yeterli olmadığını düşünmektedirler. Özyayın ve Çolak(2011) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimden beklentilerinin, kaynaştırma konusunda bilgi gereksinimine sahip olmak istedikleri, ailelere bu konuda bilgi vermek istemeleri, kaynaştırma öğrencilerine her konuda yardımcı olmak ve kendi mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek yönündeki gereksinimlerini karşılamak olduğunu belirtmiştir. Geç (2020), okul öncesi öğretmenleriyle yürüttüğü çalışmada, 15 öğretmene kaynaştırma eğitimi ile ilgili 6 haftalık bir eğitim çalışması düzenlemiş ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına dair eğitim aldıktan sonra bilgi düzeylerinde bir artış olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin düzenlenen eğitimden sonra, kaynaştırma uygulamalarının genel özellikleri, sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerine yönelik yapabilecekleri uyarlamalar, sınıf yönetimi konusunda çeşitli uyarlamalar, problem davranışlarla başa çıkma ve pekiştiricileri kullanırken nelere dikkat edecekleri konusundaki bilgi düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kaynaştırma eğitimini gerekli bulmasına karşın, kaynaştırma uygulamasının amacına ulaşmadığını düşünenlerin sayısı daha fazla olarak bulunmuştur. Benzer bir çalışmada Çerezci (2015), okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili aldıkları eğitimi yeterli bulmadığına ve öğrenciler için kaynaştırma uygulamasının gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Fakat aksi örneklerden biri olan Orhan (2010), araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin, kaynaştırma uygulamasının gerekliliğine yönelik görüşlerinin olumsuz olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın problemlerinden biri olan kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimin olumlu yönleri ele alındığında sosyalleşme, toplumsal uyum, akran öğrenimi ve normal çocuklar için uyum seçenekleri öne çıkmıştır. Kaynaştırma uygulamasının hedefinde yer alan özel gereksinimli bireylerin toplumla uyumu gerçekleşirken, normal çocukların da özel gereksinimli bireylere entegre olma amacının gerçekleştiği sonucu ortaya çıkmıştır. Benzer olarak Doğaroğlu ve Dümenci(2015), yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin

kaynaştırma uygulamasının yararları arasında, öğrencilerin kaynaştırma yoluyla toplumla uyumlarının artabileceği, yaşam becerilerini kazanabilecekleri, sadece akademik becerilerin değil sosyal beceriler için de kaynaştırma eğitiminin gerekli olduğu düşüncesine sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Fakat bunlara rağmen sorunun devam ettiği durumları deneyimleyen öğretmen görüşleri mevcuttur.

Uygulamanın olumsuz olarak görülen tarafları ele alındığında, kaynaştırma öğrencisine yeterli zaman ayrılamaması, kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrenciler tarafından dışlanması, kendilerini yetersiz hissetmeleri, iletişim kuramamaları, sınıfın dikkatini dağıtmaları ve iletişim kuramamaları sonuçları öne çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu problemleri çözmekte başvurdukları yollar arasında en çok, aile görüşmeleri ve rehberlik servisi ile işbirliğini tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlere kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimin etkili biçimde uygulanması için önerileri sorulduğunda, yardımcı özel eğitim öğretmeni görevlendirilmesi, sınıf mevcutlarının azaltılması ve hizmetiçi eğitimle desteklenmeleri gerekliliği öne çıkan cevaplardır.

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimin etkili bir biçimde uygulanabilmesi için öğretmenlerden alınan önerilere benzer olarak, Gezer (2017) yılında yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun yardımcı öğretmene ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaya paralel olarak Gezer'in sonuçlarında da sınıf mevcutlarının azaltılması ve hizmetiçi eğitimlerin artırılması gerektiği önerileri alınmıştır.

Öneriler

- Pendik İlçesinde özel eğitim anasınıfı ve özel eğitim anaokulu ihtiyacı karşılanabilir,
- Özel eğitim öğretmenlerine hizmetiçi eğitimler düzenlenebilir,
- Öğretmenlere ve velilere yönelik olarak ilçe bazında uzman, akademisyen desteği ile düzenlenen etkinlik takvimleri oluşturulabilir,
- Okul öncesi kademedeki görevli müdür ve müdür yardımcılara kaynaştırma eğitimi ile ilgili her yıl tekrarlanan eğitimler düzenlenebilir,
- Yardımcı özel eğitim öğretmeni ve gölge öğretmen sayısının okul öncesi kurumlarda sayısı artırılabilir,
- Rehberlik ve Araştırma Merkezleri ve bu merkezlere bağlı bulunan okul öncesi kurumlarında bulunan rehberlik servisi ile işbirliği yapılarak, kaynaştırma öğrencisi olan velilere yönelik her ay düzenli eğitimler gerçekleştirilebilir,
- Kaynaştırma öğrencilerine yönelik, çeşitli kurumlarla işbirliği yapılarak sosyal etkinlikler artırılabilir,
- Düzenlenen eğitimlere katılımı arttırmak için okul idareleri veya öğretmenler velilerle direkt iletişime geçerek bilgilendirme yapabilir,
- Instagram, Youtube gibi sosyal medya platformlarında kanallar veya sayfalar açılarak, video, canlı yayın gibi etkinliklerle öğretmenlere ve velilere yönelik bilgilendirici paylaşımlar yapılabilir,

- Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisini tanımaları ve kaynaştırma öğrencisinin okula uyumunun kolaylaşabilmesi için, kaynaştırma öğrencileri 1 hafta önce okula başlayabilir.

Kaynakça

Çerezci, Ö. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Kaynaştırma Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Doğaroğlu, T., Dümenci S. (2015). Sınıflarında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Okul Öncesi Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Ve Erken Müdahale Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, *Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi "Erken Müdahale"*, Ankara.

Geç, H. (2020). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlere Uygulanan Erken Çocukluk Döneminde Özel Eğitim Programının Etkililiği. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Gezer, M. (2017). Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Rol Algılarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.

Kılıçkaya, A., Zelyurt, H. (2015). Okul Öncesi Programlarında Özel Gereksinimli Bireylerin Yer Alma Durumlarının İncelenmesi (1989-2013). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 120-121.

Orhan, M. (2010). Okulöncesi Kaynaştırma Öğrencileriyle Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Sosyal Beceri Ve Problem Davranışlarının Düzeyi İle Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.

Özaydın, L., Çolak A. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Ve "Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı"na İlişkin Görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*. 1 (1), 189 – 226.

Özcan, O.(2020). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Duyguları Tutumları Ve Kaygıları İle Kaynaştırma Uygulamalarındaki Öğretmen Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çankırı Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli.

Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (573 Sayılı). (1997). 06.06.1997 tarih ve 23011 Sayılı Resmi Gazete.

Sığırtmaç, A., Hoş, G., Abbak B. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara Yönelik Kullandıkları Çözüm Yolları ve Önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 12(4), Sayfa 205-223.

Sucuoğlu, B., Bakkaloğlu, H., İşcen-Karasu, F., Demir, Ş., Akalın, S. (2013). Preschool teachers' knowledge levels about inclusion. *Educational Sciences, Theory & Practice*, 14 (4), 1477-1483.

31.05.2006 Tarih ve 26184 Sayılı Resmi Gazete, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.